

Kovács Beatrix - Palotai Mária: Nemzetközi kábítószerügyi konferencia könyvtárosoknak és információs szakembereknek

Az Elisad tevékenysége

Az Elisad (European Association of Libraries and Information Services on Alcohol and Other Drugs - Európai Alkohol és Kábítószer-ellenes Dokumentációs Központok és Könyvtárak Szövetsége) 1988-ban alakult meg. Célja az európai könyvtárak, információs szolgálatok és dokumentációs központok közötti együttműködés elősegítése az alkohol és kábítószer elleni küzdelemben. Feladata továbbá az információs menedzsment technológia használatának támogatása és az addiktológia területén dolgozó szakemberek minőségi információkkal való ellátása. Információkat nyújt könyvtárosoknak és információs szakembereknek szakmai konferenciák, tréningek szervezésével. Elektronikus levelezőlistát üzemeltet, elektronikus folyóiratot jelentet meg.¹ A szervezet honlapot működtet (<http://elisad.eu>), ennek korszerűsítése most van folyamatban. Az Elisad sikeres projektje volt az alkohol és kábítószer területén létrejövő minőségi honlapok ellenőrzött közzététele egy közös portálon². Ebben a Gateway projektben könyvtárunk, az Egészségügyi Stratégiai Kutatóintézet - ESKI Országos Egészségpolitikai Szakkönyvtár dolgozta fel a hazai releváns honlapokat.

Az Elisad az éves értekezletei keretében - minden évben más-más témában - lehetőséget nyújt az információs szakemberek, könyvtárosok számára tapasztalataik kicserélésére. Az évek folyamán nőtt az Elisad tagjainak száma, jelenleg azonban csak mintegy negyven intézményi tagja van.

Kábítószerügyi különgyűjteményünk és kapcsolatunk a szervezettel

Könyvtárunk kábítószerügyi különgyűjteményében gyűjti, feltárja és szolgáltatja a hazai és nemzetközi alkohol- és kábítószer-ellenes politika dokumentumait.

A gyűjtemény 1991-ben jött létre, jelenleg a katalógusa csak intraneten érhető el. A szakemberek részére külön weboldalt³ készítettünk, ahol a legfontosabb információkat különböző rovatcímek⁴ alatt lehet megtalálni. A lakosság információellátását szolgálja a Függőségekről mindenkinek⁵ rovatunk, amelyet 2008-ban indítottunk. Ebben lapszemle, könyvismertető és weboldalajánló található.

Az Egészségügyi Minisztérium támogatásával, még az Európai Unióhoz való csatlakozásunk előtt lehetőségünk volt a Phare projektekben részt venni, és 1999-től az Elisad tagjaként a szolgáltatásait (levelezőlista, dokumentumcsere, Elisad Journal, éves értekezletek) igénybe venni. Kétszer jelentettünk meg az Elisad elektronikus folyóiratában cikket. 1999-től (a 2000. évet kivéve) minden évben - az Egészségügyi Minisztérium, később az ESKI támogatásával - részt tudtunk venni az éves konferenciákon. Az ott látott és hallott előadások, könyvtárlátogatások tapasztalatait úti jelentésekben foglaltuk össze. Az Elisadról, valamint a Gateway projektről több alkalommal tartottunk prezentációt könyvtáros kollégáknak és saját intézetünk munkatársainak.

Az Elisad éves értekezletei

Ezeken a konferenciákon a szervező országot képviselő szakemberek bemutatják az országuk alkohol- és droghelyzetét, az új kutatásaikat. A konferencia további előadásai mindig egy adott, nagyobb témához kapcsolódnak, a prezentációk után lehetőség van kérdések felvetésére és a különböző országok tapasztalatainak összevetésére.

Az elmélyült könyvtárosi, információs szolgáltató témákat műhelymunka keretében beszéljük meg a részt vevők.

Az Elisad elnöksége évközben viszi az ügyeket, az éves értekezlet keretében pedig a közgyűlés (beszámoló, választás, munkaterv) megtartására kerül sor. A tapasztalatcsere mellett mindig jut idő

a vendéglátó város megismerésére, a kulturális programokon belül egy-egy könyvtár megtekintésére is.

2008-ban Torinóban a 20. éves értekezletét tartotta a szervezet.

Az Elisad 21. értekezlete Budapesten

2009. október 8-10. között az Elisad 21. éves értekezletét könyvtárunk rendezte meg az intézetünk (ESKI) személyi, az Egészségügyi Minisztérium, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium és a Nemzeti Drogmegelőzési Intézet (NDI) anyagi támogatásával, az Ovid Technologies szponzorálásával.

A felkérő levél és az engedélyezés után már 2008 novemberében elkezdtek a konferencia szervezését. Mivel könyvtárunk az Egészségügyi Minisztérium épületében helyezkedik el, a minisztérium budai várra néző nagy konferenciatermét, technikáját és éttermi szolgáltatásait vettük igénybe. Az Elisad elnökségével végig e-mailben konzultálva, felkértük a magyar szakembereket a szakpolitikák bemutatására, illetve témát és hozzá magyar előadókat kerestünk. Idén az Addictions in Society: what information services contribute címet kapta a rendezvény.

A konferencia előkészítésekor az előző évhez hasonlóan létrehoztunk egy wikioldalt⁶. Erre az oldalra folyamatosan feltöltöttük a szükséges dokumentumokat, információkat a konferenciáról, az intézetünkről, a szálláslehetőségekről, az utazásról és a helyszínről, Budapestről. Ezen az oldalon, a konferencia után - a szerzők engedélyével - elérhetővé tettük az összes előadást.

Igyekeztünk a szakmaiak mellett társadalmi, kulturális programokat is szervezni. A teljes programról az előadások absztraktjaival, a résztvevők elérhetőségi listájával, térképpel és a kulturális programokkal egy nagyon tartalmas és szép programfüzetet készítettünk. Az intézetünk és az Elisad logójával, színeivel díszített mappát adtunk a résztvevőknek a programfüzettel és információs anyagokkal.

Előadások

A konferencia első napján a hivatalos megnyitó után négy szekcióban hangzottak el az előadások. Az első szekción belül - A magyar drogprobléma és -stratégia állapota - elsőként a Magyar Drogfókuszpont megbízott vezetője, Varga Orsolya számolt be a magyar kábítószer problémáról és a nemzeti drogellenőrző rendszerről. Felvinczi Katalin, a Nemzeti Drogellenes Intézet (NDI) főigazgatója a 2010 és 2018 közötti időszakra vonatkozó új Magyar Drogstratégiát⁷ mutatta be.

A második nagy érdeklődéssel várt szekció a szerencsejátékkal mint szenvedélybetegséggel foglalkozott. Az első előadást a szerencsejáték történetéről, Aurélie Wellenstein, a párizsi Marmottan Kórház könyvtárosa tartotta.

A magyar helyzetről - az ELTE és a Corvinus Egyetem közös kutatásáról - Kun Bernadette számolt be. A kutatásról készült tanulmányt Kun Bernadette mellett Paksi Borbála és Demetrovics Zsolt állította össze.

Az olaszországi szerencsejáték-függőségről Francesca Rascazzo szociológus és Daniela Zardo könyvtáros tartott közös prezentációt.

Délután a Kutatás és kiadványok szekcióban Hajnal Ward Judit, a New Jersey-i Rutgers Egyetem (USA) információs szolgáltatások igazgatója az addikcióval foglalkozó tudományos kiadványok impaktjáról tartott előadást. Ezt követte Elekes Zsuzsanna, a Corvinus Egyetem professzorának a 2007-es ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and other Drugs) felméréséről szóló beszámolója.

Az első nap utolsó szekciója - az internet alapú információszoftverek - négy előadásból állt. Teravágimov Péter, az NDI munkatársa a szakirodalmi információs portáljukat (SZIP) ismertette. Claes Olsson, a svéd Alkohol- és Kábítószerügyi Információs Tanács munkatársa, az interneten elérhető európai és nemzetközi alkohol- és drogstatistikákról tartott gyakorlati bemutatót. Zoe Davey, a londoni St. George Egyetem kutató munkatársa a Psychonaut Web Mapping projektről számolt be. Az utolsó előadás keretében Czeglédi Éva, az Ovid Technologies

munkatársa adatbázisaik közül részletesebben a PsycInfot ismertette.

A második nap - ennek témája a könyvtárak és a jövő volt - délelőtti szekcióján két előadás hangzott el. Christine Goodair, az Elisad elnöke felhasználói szempontból vizsgálta a könyvtárak és könyvtárosok szerepét. Jorunn Moen, a norvég SIRUS (Norvég Alkohol- és Kábítószerügyi kutatóközpont) tanácsadója a SIRUS könyvtár a felhasználóikra vonatkozó felmérését mutatta be.

A kerekasztal-beszélgetés keretében folytattuk a tanácskozást a könyvtárak jövőjéről. Három asztalnál egy-egy kérdést boncolgattunk: milyen képességekre van szüksége a könyvtárosnak, információs szakembernek a XXI. században, hogyan dolgozhatnánk együtt jobban, hogyan mérhető le a munkánk hatékonysága. Minden asztalnál húsz-húsz percet töltöttünk egy-egy téma megvitatására. Majd a másik asztalnál folytattuk a következő témával. Az asztaloknál minden kérdéskörnek volt egy levezető elnöke és egy titkára, aki a tanácskozás után az elnöknek beszámolt a megbeszélésekről. A végső konklúziót majd az Elisad elnöke vonja le a kerekasztal-beszélgetésből.

A konferencia ideje alatt - a kávé- és ebédszüneteket kihasználva - sokan keresték fel könyvtárunkat és az első emeleten a kábítószerügyi és az Egészségügyi Világszervezet különgyűjteményeinknek közösen kialakított kutatószobát, valamint a munkaszobáinkat is.

A konferencia ideje alatti kiállítás keretében az Elisad történetét bemutató 16, valamint Hajnal Ward Judit előadásához kapcsolódóan két posztert tekinthettek meg az érdeklődők.

Az információs pulton elhelyezett Journal of Studies on Alcohol and Drugs egy különszámából és a szóróanyagokból vihettek magukkal a résztvevők.

Kulturális programok

Az Egészségügyi Minisztériumnak köszönhetően a konferencia résztvevői első este dunai hajós városnézésen vehettek részt. Szerencsénkre a nálunk szokatlanul meleg, tiszta levegőjű októberi estén láthattuk a kivilágított Budapestet. Ahogy később, a búcsúvacsorán elhangzott: egy jó könyvtáros mindenre gondol, a szép időjárást is biztosítja.

Második nap délutánján a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Keleti Gyűjteményét látogattuk meg. Dévényi Kinga és Kelecsényi Ágnes, a gyűjtemény vezetői nemcsak állományuk történetét ismertették, hanem olyan csodákat is megmutattak nekünk, mint Körösi Csoma Sándor tibeti szótára, Stein Aurél fényképalbuma, távol-keleti, indiai, etióp kéziratok.

Ezután a még mindig kitartó, lelkes résztvevőkkel a Szent István bazilikát látogattuk meg angol nyelvű vezetés mellett. Először a Panoráma Körkilátóból néztünk le Budapestre, majd a kincstárat, a Szent Jobb kápolnát és magát a kivilágított templomot jártuk körbe, és közben a magyar történelemmel is ismerkedhettek a külföldiek.

Az Elisad-búcsúvacsorát hangulatos borospincében tartottuk. Itt, a magyaros vacsora előtt a Homo Cantans kórus - amelynek egyik tagja Kovács Beatrix - tartott félórás, igen változatos programot, a résztvevőket is megénekelte.

A konferencia értékelése

Először volt lehetőségünk nemzetközi konferenciát szervezni. Nagyon nagy munka volt, de az intézetünk, a szakminisztériumok és az Elisad vezetőségének támogatásával sikeresen rendeztük meg az idei Elisad értekezletet.

Mivel nem tudtunk a tavaszi párizsi vezetőségi ülésen személyesen részt venni, így az interneten keresztül, levelezés, elektronikus dokumentumküldés és wikioldal létrehozása segítségével szerveztük meg a konferenciát.

Az első napot megelőző délután már Budapesten találkoztunk a szervezet vezetőségével és megbeszéltük a szakmai programokat, a helyszínt és a technikai feltételeket.

A résztvevő kollégák Európa sok nemzetét (francia, olasz, svéd, norvég, ír, angol, finn, holland, belga, magyar) és az Egyesült Államokat is képviselték. Az Elisad amerikai társszervezetének (Substance Abuse Librarians and Information Specialists [SALIS]) elnöke, Julie Murphy üzenetben köszöntötte a rendezvényt, amelyet a megnyitón Christine Goodair tolmácsolt.

Legtöbb résztvevő kitöltötte a konferenciát értékelő kérdőívet. 1 (gyenge) és 5 (kitűnő) pont között értékelhették a konferenciával kapcsolatos különböző tevékenységeket. 4,4 átlagpontot értünk el. A szervezés (4,5), a tudásmegosztás (4,2), felszereltség (4,5), hangulat (4,6), ellátás (4,7) kapta a legjobb osztályzatokat. A szöveges értékelésnél rákérdeztünk arra, milyen témákat szeretnének megvitatni a következő években, milyen változásokat szeretnének az Elisad-on belül (éves értekezlet, weboldal, Elisad Journal). Arra is megkértük a résztvevőket, hogy fogalmazzák meg a hiányosságokat, az általános tapasztalatokat, és tegyenek a jövőre nézve javaslatokat.

A beérkezett válaszokat feldolgoztuk és az így született rövid összefoglalót megküldtük a szervezet vezetőségének. Az alábbi megállapításokat és javaslatokat kaptuk a résztvevőktől:

- Kitűnő volt a szervezés, kellemes volt a hangulat. Az eddigi találkozók közül ez volt - a kis létszám ellenére is - a legjobb.
- Többen rövidek érezték a konferenciát, illetve hosszabb előadásokat (30 perc) szeretnének és keveselltek a kérdésekre és a megbeszélésekre jutó időt. Jónak tartották az előadások színvonalát, de azt tanácsolták, hogy az alkohol és kábítószer addikciók mellett a jövőben más szenvedélybetegségekkel foglalkozzon többet az Elisad.
- A jövő évi értekezleten a könyvtárak szolgáltatásainak fejlesztését elősegítő előadásokat (pl. marketing a könyvtárban, web2.0-ás eszközök használata, a legjobb gyakorlatok bemutatása, Elisad együttműködés) szeretnének hallani. A szakmai témák közül a cyber-addiction-t, az Elisad weboldal fejlesztését, egy lehetséges új Elisad projekt elindítását sorolták fel.
- A válaszolók hasznosnak ítélték a kerekasztal-beszélgetés formáját a tagok aktiviálására, egymás véleményének, gyakorlatának megismerésére, és várják a folytatást.

A konferencia résztvevőivel folytatott levelezésünk bizonyítja, hogy a rendezvény betöltötte feladatát; érdemes volt sok időt és energiát a szervezésre fordítanunk, mert vendégeink elégedettek voltak a szakmai munkával, megismerték a magyar addiktológia helyzetét, és ízelítőt kaptak Budapestről és a magyar vendégszeretetről.

JEGYZETEK

1 <http://www.eski.hu/new3/konyvtar/Droginfo/Elektronikus/EJ27.pdf>

2 <http://www.addictionsinfo.eu/startpage.php>

3 <http://www.eski.hu/new3/konyvtar/droginfo.php?menu=konyvtar>

4 Ugyanezeket a rovatcímeket alakítottuk ki a másik két különgyűjteményünkknél (Egészségügyi Világszervezet és Európai Unió)

5 <http://www.eski.hu/new3/lakossagi/kabitoszeres-hirek.php>

6 <http://2009elisadmeeting.pbworks.com/FrontPage>

7 A stratégia az alábbi honlapon érhető el: <http://www.drogstrategia.hu/>.